

Фінанси, банківська справа і страхування

УДК 658.14

Тітенко Зоя Миколаївна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Національний університет біоресурсів та природокористування України*

Титенко Зоя Николаевна

*кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов
Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины*

Titenko Zoia

*PhD in Economics, Associate Professor of Finance
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

ORCID: 0000-0001-5816-5519

Сукач Інна Петрівна

*студентка магістратури
Національного університету біоресурсів та природокористування України*

Сукач Инна Петровна

*студентка магистратуры
Национального университета биоресурсов и природопользования Украины*

Sukach Inna

*Student of Magistracy of the
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

Конончук Ніна Леонідівна

*студентка
Національного університету біоресурсів та природокористування України*

Конончук Нина Леонидовна

*студентка
Национального университета биоресурсов и природопользования Украины*

Kononchuk Nina

Student of the

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА
УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РЕСУРСАМИ ПРЕДПРИЯТИЙ
MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES OF THE ENTERPRISE**

***Анотація.** У статті автор навів підходи до розгляду визначення «управління фінансовими ресурсами». Наведено перелік елементів, які входять до загальної суми фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва. Проаналізована структура фінансових ресурсів досліджуваного підприємства та фінансові результати його діяльності за останні роки. Запропоновано шляхи покращення формування та використання фінансових ресурсів. Обґрунтовано послідовність етапів управління фінансовими ресурсами підприємства. Зазначено, що оцінка рівня фінансів підприємства, а саме аналіз складу та структури фінансових ресурсів, є необхідним етапом при здійсненні ефективного управління господарською діяльністю підприємства.*

***Ключові слова:** фінансові ресурси, управління фінансовими ресурсами, фінансова безпека підприємства.*

***Аннотация.** В статье автор привел подходы к рассмотрению определения «управление финансовыми ресурсами». Приведен перечень элементов, которые входят в общую сумму финансовых ресурсов субъектов предпринимательства. Проанализирована структура финансовых ресурсов исследуемого предприятия и финансовые результаты его деятельности за последние годы. Предложены пути улучшения формирования и использования финансовых ресурсов. Обоснованно последовательность этапов управления финансовыми*

ресурсами предприятия. Отмечено, что оценка уровня финансов предприятия, а именно анализ состава и структуры финансовых ресурсов является необходимым этапом при осуществлении эффективного управления хозяйственной деятельностью предприятия.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, управление финансовыми ресурсами, финансовая безопасность предприятия.

Summary. In the article the author gave approaches to consideration of definition of "management of financial resources". The list of elements that are included in the total amount of financial resources of business entities is given. The structure of financial resources of the researched enterprise and financial results of its activity for the last years are analyzed. Ways to improve the formation and use of financial resources are proposed. The sequence of stages of management of financial resources of the enterprise is substantiated. It is noted that the assessment of the level of finance of the enterprise, namely the analysis of the composition and structure of financial resources, is a necessary step in the effective management of economic activity of the enterprise.

Key words: financial resources, financial resources management, financial security of the enterprise.

Постановка проблеми. В умовах політичної та економічної нестабільності, функціонування підприємств значною мірою залежить від раціонального прийняття управлінських рішень і ефективної системи організації діяльності на підприємстві. В сучасних умовах господарювання велика частина вітчизняних підприємств може опинитися у стані фінансової небезпеки, з метою покращення ситуації варто ефективно використовувати всі фінансові ресурси організації та здійснювати їх мобілізацію.

Розробка, прийняття та реалізація всіх управлінських рішень задля підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства мають забезпечувати оптимізацію фінансово-економічних результатів його діяльності шляхом розробки ефективної політики управління фінансовими ресурсами, як одного з найважливіших елементів у загальній стратегії розвитку і діяльності підприємства.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Дослідженнями проблемних питань управління фінансовими ресурсами займалися вчені-економісти: Н. Андрусак, О. І. Барановський, В. Бородюк, В. Братішка, С. Буковинський, З. Варналій, О. Василик, В. М. Геєць, А. С. Гальчинський, В. К. Данилко, Н. Єфремова, І. Козачок, С. В. Мішина та інші. Проте залишається не вирішеним питання підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є дослідження фінансових ресурсів підприємства як ключової складової ресурсного забезпечення підприємств, ефективне управління якими повинне передбачати їх раціональне формування.

Виклад основного матеріалу. Фінансові ресурси – це одне з найважливіших понять фінансів підприємств. Їх специфіка проявляється в тому, що вони завжди виступають у грошовій формі, мають розподільний характер й віддзеркалюють формування та використання різноманітних видів прибутків і нагромаджень суб’єктів господарської діяльності сфери матеріального виробництва, держави й учасників невиробничої сфери [1, с.159].

Система управління фінансовими ресурсами – це сукупність форм і методів, за допомогою яких здійснюється управління грошовим оборотом та фінансовими ресурсами. Така система може бути ефективною лише тоді, якщо вона надає можливість не лише раціонально використовувати

наявні ресурси, а також і забезпечувати системний пошук можливостей подальшого розвитку підприємства [2, с. 105].

У науковій літературі до загальної суми фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва зараховують наступні елементи [3 с.7]: статутний капітал (фонд); додатковий капітал; резервний капітал; амортизаційні відрахування; спеціальні фонди, що утворюються на підприємстві за рахунок прибутку; нерозподілений прибуток; кредиторська заборгованість усіх видів.

Фінансові ресурси виступають найбільш мобільними серед інших елементів ресурсної бази, що в умовах мінливості зовнішнього середовища підприємства виступає ключовим фактором ефективності. Тому можна зробити висновок, що спроможність вітчизняних суб'єктів господарювання не просто виживати, а й досягати успіху в ринкових умовах, залежить, насамперед, від ефективності управління наявними фінансовими ресурсами.

Взявши до уваги важливість завдань, які постають перед системою управління фінансами підприємства, процес управління фінансовими ресурсами можна розподілити на такі етапи [4, с.232-233]:

- Перший етап полягає в обґрунтуванні системи пріоритетних фінансових інтересів, яка має включати стратегію розвитку підприємства та його місію.
- Другий етап базується на зборі та обробці даних згідно поставленої проблеми.
- На третьому етапі проводиться оцінка рівня фінансових ресурсів підприємства.
- Четвертий етап полягає в обґрунтуванні комплексу заходів для підвищення рівня фінансів підприємства та прийняття відповідних управлінських рішень.

- П'ятий етап заключається у реалізації запланованих заходів із підвищення ефективності використання фінансів підприємства.
- Шостий етап базується на контролі за ходом реалізації запланованих заходів задля підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Під час використання фінансових ресурсів оцінюються джерела їх формування. Суттєву роль у складі джерел формування фінансових ресурсів займає прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства, амортизаційні відрахування та інші внутрішні джерела не займають значної частки у формуванні фінансових ресурсів підприємства [5, с.55].

Для практичного ілюстрування політики управління фінансами підприємства розглянемо на прикладі ТОВ «Сингента». Для аналізу ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Сингента» розраховують два блоки показників, пов'язаних відповідно із пасивами та активами підприємства: структура активів та пасивів підприємства.

Показники структури статей пасиву балансу ТОВ «Сингента» наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Показники структури статей пасиву балансу ТОВ «Сингента»
за 2017-2020 роки**

Показник	Значення показника, тис. грн				Питома вага, %			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Зареєстрований капітал	3540392	3540392	3540392	3540392	57,43	43,06	63,34	46,61
Додатковий капітал	33441	33441	33441	33441	0,54	0,41	0,60	0,44
Нерозподілений прибуток	462396	950142	988490	1056249	7,50	11,56	17,68	13,91
Довгострокові зобов'язання	-	-	48534	29241	0,00	0,00	0,87	0,38
Поточні зобов'язання	2128669	3697580	978889	2935418	34,53	44,97	17,51	38,65
Баланс	6164898	8221555	5589746	7595741	100	100	100	100

Проведений аналіз структури статей балансу досліджуваного підприємства свідчить про суттєве їх зростання у 2020 році в порівнянні з 2019 роком більше ніж на 35%, це пояснюється головним чином збільшенням поточних зобов'язань більше ніж у два рази. Варто також відмітити зростання нерозподіленого прибутку протягом досліджуваного періоду, хоча в структурі його частка залишається незначною (табл. 1).

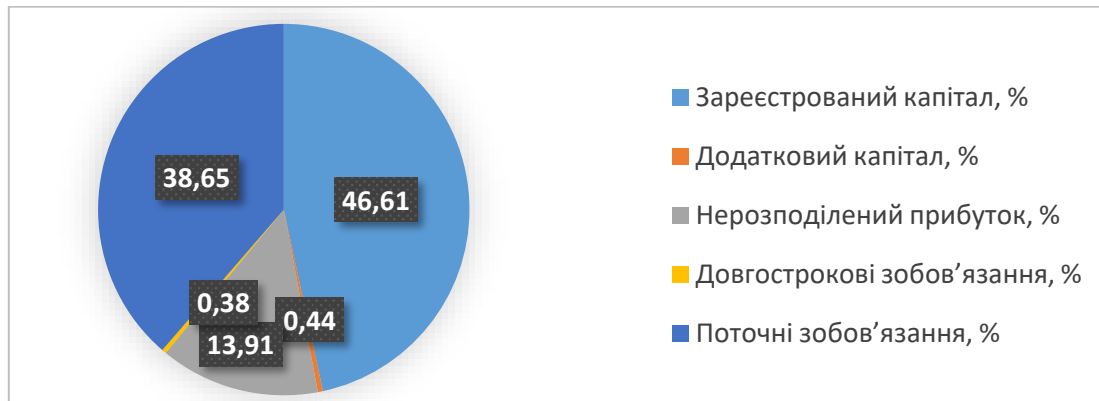

Рис. 1. Структура пасивів ТОВ «Сингента», 2020

Отже, найбільшу питому вагу пасиву балансу складає: у 2017 році зареєстрований капітал, який становив 57,43%, у 2018 році поточні зобов'язання, які становили 44,97%, а у 2019 та 2020 роках – зареєстрований капітал 63,34 та 46,61% відповідно (рис. 1).

Для аналізу формування та використання фінансових ресурсів на ТОВ «Сингента» проаналізуємо динаміку, склад та структуру активів балансу підприємства (табл. 2).

Таблиця 2

**Показники динаміки статей активу балансу ТОВ «Сингента»
за 2017-2020 роки**

Показник	Значення показника, тис. грн				Питома вага, %			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Необоротні активи	328079	423035	552040	701619	5,32	5,15	9,88	9,24
Оборотні активи	5820503	7798520	5037706	6893122	94,41	94,85	90,12	90,76
Баланс	6164898	8221555	5589746	7594741	100	100	100	100

За результатами аналізу представленого матеріалу можна зробити висновки, що структура балансу ТОВ «Сингента» є досить нерівномірною. На оборотні активи підприємства припадає у 2017 році 94,41%, у 2018 році 94,85%, у 2019 році 90,12 %, а у 2020 році 90,76% загального підсумку Балансу. В той же час спостерігається збільшення суми необоротних активів ТОВ «Сингента» у 2018 році на 94 956 тис. грн, у 2019 році на 129 005 тис. грн та на 149 589 тис. грн у 2020 році, що є позитивною тенденцією в діяльності підприємства, оскільки характеризується зміню вартості основних засобів та наявністю їхнього оновлення (табл. 2).

Порівняння структури та темпів зростання оборотних і необоротних активів між собою, дозволяє зауважити, що мобільна складова майна (оборотні активи) складає переважну частину всіх активів ніж іммобільна. Динаміка фінансових результатів ТОВ «Сингента» протягом 2017- 2020 років наведено в табл. 3.

З даних наведених у табл. 3 можна побачити, що у ТОВ «Сингента» у 2017 році валовий прибуток склав 1328566 тис. грн, у 2018 році – 1669284 тис. грн, у 2019 році – 1497717 тис. грн, у 2020 році – 1544613 тис. грн. На фінансовий результат від операційної діяльності товариства окрім валового прибутку впливає зміна інших операційних доходів. Це зокрема доходи (витрати) від здавання власних приміщень в оренду, від операційних курсових різниць, адміністративні, збутові витрати тощо.

Таблиця 3

Фінансові результати ТОВ «Сингента» у 2017-2020 роках, тис. грн

Показник	Роки				Абсолютне відхилення	2020 у % до 2017
	2017	2018	2019	2020		
Валовий прибуток	1328566	1669284	1497717	1544613	216047	116,26
Фінансовий результат до оподаткування	612919	718445	218970	77720	-535199	12,68
Прибуток до оподаткування	612401	586497	44855	82875	-529526	13,53
Чистий прибуток (збиток)	528859	487746	38348	67759	-461100	12,81

Фінансовий результат до оподаткування за період, що аналізується має такі значення: у 2017 році цей показник становив 612919 тис. грн, у 2018 році – 718445 тис. грн, у 2019 році спостерігалось значне зменшення показника на 30,48%, що становило 248970 тис. грн, а потім у 2020 році ще спостерігається значне зменшення цього показника на 35,49 %, що становило 77720 тис. грн.

Прибуток до оподаткування склав у 2017 році 612401 тис. грн., у 2018 році 586497 тис. грн, у 2019 році 44855, а у 2020 році 82875 тис. грн, що на 184,76 % більше попереднього періоду.

Підприємство ТОВ «Сингента» протягом аналізованого періоду за підсумками року мало чистий прибуток від діяльності у 2017 році в розмірі 528859 тис. грн, у 2018 році підприємство отримало чистий прибуток в розмірі 487746 тис. грн, у 2019 році – 38348 тис. грн, а у 2020 році – 67759 тис. грн. Позитивною тенденцією є зростання чистого прибутку протягом 2019-2020 років.

Отже, проведено дослідження дозволило зробити висновок щодо ефективності вкладення коштів у ТОВ «Сингента» та раціональності їх використання та дозволило розробити заходи щодо підвищення ефективності їх використання.

Висновки. В умовах політичної та економічної нестабільності, функціонування підприємств значною мірою залежить від їх раціонального прийняття управлінських рішень і ефективної системи організації діяльності на підприємстві. Ефективний механізм управління фінансовими ресурсами має пов'язувати разом зовнішнє середовище та внутрішні ресурси, забезпечувати інтеграцію економічних процесів на підприємстві, надавати конкурентні переваги для досягнення поставлених цілей діяльності підприємства.

Прибутковість і можливий подальший розвиток підприємства на пряму залежать від достатності фінансових ресурсів його господарської

діяльності, а також оптимальності обсягу та структури джерел формування і їх використання. Покращення ефективності господарської та виробничої діяльності на підприємстві здійснюється завдяки обґрунтованому прийнятті рішень щодо управління його фінансовими ресурсами. Отже, на вітчизняних підприємствах потрібно запроваджувати таку систему управління фінансовими ресурсами, яка б характеризувала взаємозв'язок і безперервну взаємодію об'єкта та суб'єкта управління.

Література

1. Яременко В. Г., Салманов Н.М. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 19(3). С. 158–162.
2. Данилко В.К. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємства за умов ринкової економіки. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки. 2014. № 2. С. 102-108.
3. Мішина С. В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві. Харків: Вид-во ХНЕУ, 2015. С. 8.
4. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. 759 с.
5. Єфремова Н. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства: їх склад та оптимізація структури. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2013. № 3. С. 53-61.

References

1. Jaremenko V. Gh., Salmanov N.M. Sutnistj ponjattja ta osoblyvosti klasyfikaciji finansovykh resursiv pidpryjemstv. Naukovyj visnyk Uzhghorodskogho nacionaljnogho universytetu. Filimonenkov O.S. 2018. Vyp. 19(3). S. 158–162.
2. Danylko V.K. Osoblyvosti upravlinnja finansovymy resursamy pidpryjemstva za umov rynkovoji ekonomiky. Visnyk Zhytomyrskogho derzhavnogho tekhnologhichnogho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky. 2014. № 2. P. 102-108.
3. Mishyna S. V. Orghanizacijno-ekonomichnyj mekhanizm upravlinnja finansovymy resursamy na pidpryjemstvi. Kharkiv: Vyd-vo KhNEU, 2015. S. 8.
4. Baranovs'kyj O. I. Finansova bezpeka v Ukraini (metodologhija ocinky ta mekhanizmy zabezpechennja): monoghrafija. K.: Kyjiv. nac. torgh.-ekon. un-t, 2004. 759 s.
5. Jefremova N. Dzherela formuvannja finansovykh resursiv pidpryjemstva: jikh sklad ta optymizacija struktury. Elektronne naukovе fakhove vydannja «Efektyvna ekonomika». 2013. № 3. S. 53-61.